

La fructuosa relació entre literatura i economia

Narcís Oller va triar potser el nom del protagonista de *La febre d'or*, Gil Foix —un fuster que jugant a la borsa es fa ric i banquer, però que ho perd tot quan les cotitzacions s'ensorren— perquè va pensar en un autèntic Gil Foix que construïa molins de vent, que és el que feia, en sentit figurat, el personatge literari. La idea l'aporta l'historiador econòmic Francesc Cabana en un dels articles recollits en el volum *Literatura i economia*, editat a cura de Joaquim Perramon i publicat per la Universitat de Barcelona (UB), volum que sorgeix dels seminaris del grup de recerca IAFI (Investigació en Anàlisi Financera i de la Incertesa), de la UB, i de la tertúlia "Economia i literatura" que se celebra a l'Ateneu Barcelonès, sota la coordinació de l'economista Josep M. Carreras i Puigdemengolas.

En efecte, el Gil Foix constructor de molins aiguaders de vent, habituals llavors a les cases pairals i de pagès, era molt famós en vida d'Oller, a finals del segle XIX. Feia propaganda a la premsa, tant la de Barcelona com laucomarcal —inclòs un periòdic de Valls, la ciutat nativa d'Oller, que de petit hi va viure en cases pairals i masos— a través d'anuncis ben visibles, il·lustrats amb el dibuix d'un molí de vent. En fabricava, hi deïa, i en refeïa. La casa, indicava també la publicitat, s'havia fundat a Barcelona el 1870, vint anys abans de l'edició del primer volum de la novel·la.

Francesc Cabana clou el seu article, "*La febre d'or*, de Narcís Oller, la novel·la i la realitat", dedicat a constatar la fidelitat del narrador a la situació financera registrada entre el 1880 i inicis del 1882 —una bombolla borsària similar a la bombolla, aquesta immobiliària, de començaments del segle XXI—, amb aquesta aportació sobre la tria del nom del protagonista de la novel·la. L'historiador apunta que Oller només exagera en una cosa, en el nombre de bancs fundats a Catalunya durant aquella autèntica febre d'or. No van ser, diu, els cent trenta-dos que diu Oller, sinó vint-i-sis —que ja en són molts. Però potser caldria matisar que Oller, segons la citació que n'extreu Cabana, no parla pas de cent trenta-dos bancs, sinó de "societats de crèdit i d'obres públiques" i, en

Narcís Oller és analitzat a fons, com a autor de *La febre d'or*, en el volum *Literatura i economia*, publicat per la Universitat de Barcelona.

Entre 1880 i 1882 es donà una bombolla borsària similar a la immobiliària de començaments del segle XXI

aquest cas, sí que és ben versemblant que s'arribés a la xifra, atès que també va ser destacada la construcció de ferrocarrils, com el de Barcelona al Vilaniu de la novel·la.

No és l'únic analista del recull que s'ocupa de *La febre d'or*. Ho fa també Andreu Grau, doctor en filosofia i membre, com Perramon, del IAFI, amb l'article "Economia explícita en les novel·les de Benito Pérez Galdós, Narcís Oller i Vicente Blasco Ibáñez".

Nombrosos són els autors i les obres, de totes les èpoques i de moltes literatures, analitzats en el volum des de l'òptica econòmica: Josep Pla, després d'Oller, és l'escriptor català més estudiat a fons. L'article "L'economia en el periodisme de Josep Pla", de Joaquim Perramon, és una autèntica introducció al pensament econòmic de l'autor de Palafrugell, marcat, diu l'articulista, per Cambó, Sardà i Keynes, fonamen-

talment, però interessat també per Malthus, Marx o Crexell, i estretament relacionat personalment amb economistes i financers com Ortínez, Estapé, Vicens Vives i Carabén, per exemple.

Pel que fa als autors catalans destaca la inesperada presència de Joan Capri. Els seus monòlegs, diu Iu Pijoan, llicenciat en dret i lingüística i inspector d'Hisenda, són un reflex de l'economia de la postguerra, marcada per la carestia. Entesa en dos sentits, el preu elevat i creixent de les coses i la migradesa o la manca d'alguns productes. Per a l'analista, Capri és un exemple de l'*Homo economicus* del neoclassicisme, racional, prudent, i que s'indigna amb les modes i els xarlatans.

Cervantes, Goethe, Twain, Dreiser, Brecht, Márkaris, Saint-Exupéry i Rafael Chirbes són altres protagonistes d'un recull apassionant que demostra, com diu Perramon a la introducció, que la relació entre economia i literatura ha estat, al llarg dels temps, molt fructuosa. I pel que fa als autors de casa, l'editor sap que han quedat al tinter noms com Lluís, autor de proverbis molt econòmics, o Turmeda, si bé tenen el seu espai en l'article "Aforismes, refranys i proverbis econòmics en la literatura" amb el qual l'editor tanca el volum.